

Een liefdesgeschiedenis

Overwegingen bij evangelieteksten van Johannes

Jozef Poelman

Narratio

ISBN: 978 90 5263 474 6

NUR: 707

Omslagillustratie: © Emmy Konincks

Tekst: © Jozef Poelman, 2015

Bijbelcitaten zijn afkomstig uit de Willibrordvertaling

© 2015 theologische uitgeverij NARRATIO,

Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem.

tel. 0183 62 81 88 fax 084 739 29 45 e-mail: info@narratio.nl

Actuele informatie is te vinden op www.narratio.nl

Onze uitgaven zijn ook te koop via de boekhandel en www.kerkboek.nl
(ook in België).

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi-boek, Internet-PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Inhoud

Voorwoord	3
Een eenvoudig begin?	7
Johannes 1,29-34	11
Johannes 2,1-12	13
Johannes 2,13- 21	16
Ontmoeting	19
Johannes 3,14-21	20
Johannes 4,5-26	22
Johannes 6,1-15	24
Johannes 6,24-35	26
Johannes 6,48-69	30
Johannes 8, 1-11	34
Johannes 10,11-18	38
Johannes 10,27-30	42
Johannes 11,1-45	45
Johannes 12,1-8	48
Johannes 12,12-20	51
Johannes 12,20-33	52
Afscheid	57
Johannes 13,1-30	59
Johannes 14,1-12	61
Johannes 14,14-29	63
Johannes 15,1-8	67
Johannes 15,12-17	69
Johannes 17,1-11	71
Johannes 17,11-19	74
Mijn opdracht, jullie opdracht	79
Johannes 18,33-38	80
Johannes 19,2-16a	82
Johannes 19:16b-22	85
Johannes 19,28-42	89
Johannes 20,1.11-18	91
Register op Bijbelplaatsen	95

Voorwoord

Tijdens kerkelijke vieringen in enkele zorg- en verpleeginstellingen (Rosendaal in Utrecht, Sparrenheide – Nassau Odijckhof en Huize Beukenstein in Driebergen) heb ik overwegingen gehouden bij evangelielezingen uit Mattheüs, Marcus, Lucas en Johannes. Hun verhalen over het leven van Jezus staan in het Nieuwe Testament. Na de bundeling van overwegingen bij Lucas (deel 1: ‘Op weg naar God’) staan in dit tweede deel mijn overwegingen bij de evangelist Johannes.

Ik was aanvankelijk werkzaam bij mensen met een verstandelijke beperking als Z-verpleegkundige, maar belandde vanwege oogproblemen in de WAO. Dat weerhield mij er niet van om vrijwilligerswerk te gaan doen in mijn parochie. Ik werd in de gelegenheid gesteld een tweejarige pastorale kadertraining te volgen. Omdat dit goed beviel, ging ik verder met HBO-Theologie (een jeugdwens) en behaalde in 1998 mijn diploma. Sindsdien werk ik als pastoraal geschoolde vrijwilliger in de ouderenzorg. De oogkwaal is gebleven, maar dankzij enkele hulpmiddelen en de stimulans van lieve mensen om mij heen heb ik ‘mijn draai’ gevonden.

In het evangelieverhaal van Johannes draait alles om de liefde: de liefde van God voor mensen, de liefde van Jezus voor zijn leerlingen, de liefde van mensen voor elkaar. Op zijn eigen specifieke wijze verhaalt Johannes – zestig jaar na dato – over de persoon en het leven van Jezus van Nazareth. Algemeen wordt aangenomen dat deze Johannes Jezus van nabij heeft meegemaakt, maar zijn verhaal pas opschrijft op hoge leeftijd. Dat verklaart voor een deel waarom dit evangelie nogal verschilt van de andere drie evangelisten.

Johannes heeft vermoedelijk die vroegere verhalen gekend en er ook gebruik van gemaakt, maar kleurt het geheel in met zijn eigen ervaringen, opgedaan zowel tijdens als na Jezus’ leven. Zijn verhaal is doorweven met een beproefd en doorleefd geloof, zou je kunnen zeggen. Feiten en bespiegelingen gaan nogal eens hand in hand, maar dat doet niets af aan de geloofwaardigheid van zijn verhaal. Het gaat Johannes erom te getuigen dat deze mens Jezus bezielde met de Geest van God en heeft laten zien dat God liefde is.

Jezus is – in Johannes’ beleving – het onvervangbare venster waardoor wij zicht hebben gekregen op de oorsprong, de zin en het doel van

zijn én ons leven. Op allerlei manieren, in tekenen en in wonderen, in discussies en redevoeringen, kortom in heel het toegewijde leven van deze rechtvaardige, komt Gods glorie en grenzeloze liefde aan het licht. We kunnen dit evangelieverhaal opsplitsen in twee boeken:

1. Het boek van de tekenen: hoofdstukken 1 t/m 12
 - * Een eenvoudig begin? Proloog, het wijnwonder, Jezus' optreden in de tempel.
 - * Ontmoeting: een nachtelijk gesprek, een ontmoeting bij de bron, het broodwonder, de grote beelden: brood – water – wijn(stok) – herder, discussies, een dode komt tot leven...
2. Het boek van de verheerlijking: hoofdstukken 13 t/m 21
 - * Afscheid. Laatste avondmaal, voetwassing, afscheidsrede, afscheidsgebed, verraad.
 - * Mijn opdracht, jullie opdracht: lijdensverhaal en paasverhaal.

Het Jezusverhaal is een heftig verhaal. De geschiedenis van deze Joodse rabbi rammelt behoorlijk aan ons menselijk opportunisme. Soms raakt het je hart, maar ook wel eens kant noch wal, of het zet je zekerheden op scherp. Soms zet het je aan het denken of haalt het je logisch denken onderuit en speelt het met de wetten van de natuur, dan weer overvalt je een ongemakkelijk gevoel omdat je er geen greep op krijgt en dat vinden wij mensen niet leuk. Sterker nog: als Jezus beweert de gezondene van God te zijn en de redder van de wereld, dan fronsen wij onze wenkbrauwen en houden wij het voor gezien. Wie gelooft nog in sprookjes?

Maar met al onze nuchterheid en gezonde verstand, met al onze expansiedrift en geldingsdrang zijn we misschien toch bezig het zicht op en de gevoeligheid voor de mystieke kant van het leven kwijt te raken. Jezus laat duidelijk zien dat het menselijk leven tweedimensionaal is en dus ook op twee niveaus gevoed moet worden om volledig tot zijn recht te komen. De krachtbron die ons daartoe ten dienste staat is de goddelijke energie: de onuitputtelijke Liefde van God! Jezus is de mens in optima forma, zoals hij oorspronkelijk bedoeld is, bevrijd van alle boosaardigheid en hebzucht, bekleed met liefde.

Zonder overdrijving kunnen we dit unieke leven van Jezus typeren als een liefdesgeschiedenis die begonnen is in het hart van God en zich wil voortzetten in het leven van ieder mens. Deze handreiking van de Allerhoogste aan de wereld is een uitnodiging én een uitdaging van formaat: maak ook jij van je leven een liefdesgeschiedenis...

Jozef Poelman

**Een eenvoudig
begin?**

Een eenvoudig begin?

God geeft zichzelf door mens te worden. Kan het zo eenvoudig zijn? Twee zinnen: 'het woord is vlees geworden' en 'jij bent mijn veelgeliefde' vallen samen met de komst van Jezus, wat we vieren met Kerstmis. Gods liefdesverklaring geldt ieder van ons en is in het kind van Bethlehem aan het licht gebracht, tastbaar geworden, vlees geworden, mens geworden! Het kerstfeest is het weerbarstige geloof, tegen alle bierkaaien en journaals in, dat het Licht niet te vernietigen is.

Johannes wil ons in zijn evangelie meteen op het juiste spoor zetten. Hij spreekt over 'het lam Gods dat wegdraagt de zonden van de wereld', over een bruiloftsfeest in Kana en over Jezus' woede in de tempel. In Jezus wordt ons een nieuwe toekomst aangezegd. Hij wil heel de wereld verlossen van haar zondigheid. Hij wijst ons wie centraal hoort te staan in ons leven: de God die woont in de tempel van ons lichaam. Uiteindelijk gaat het hem om trouw te blijven aan het kostbaarste dat een mens in zich heeft: zijn of haar talent om lief te hebben.

Johannes 1,1-18

Op het eerste gezicht lijkt het begin van het evangelieverhaal van Johannes nogal ingewikkeld. Het zijn diepzinnige gedachten waarmee Johannes zijn verhaal over Jezus begint.

In het begin was het woord
en het woord was bij God
en het woord was God.

Dat wat er gebeurd is in die eerste kerstnacht in Bethlehem, lezen we uitvoerig bij Mattheüs en Lucas: over het kind dat wordt geboren, over Jozef en Maria, over de herders, de engelen en de wijzen uit het Oosten. Daar kunnen we wat mee. Het speelt zich allemaal af op deze aarde; er is een vader en een moeder: Jozef en Maria. Maria is

in verwachting, de bevalling nadert. We voelen met hen mee als ze ergens, ver van huis, onderdak zoeken en er is nergens plaats.

Het kind wordt uiteindelijk geboren in een stal, er is kraamvisite, er is feest, er wordt gezongen, er worden geschenken aangeboden. En ten slotte moet het jonge gezin vluchten voor de soldaten van Herodes, die het kind willen doden. Gewone taal over gewone mensen, bij wie een bijzondere gebeurtenis plaatsvindt. Dat wel.

Bij Johannes niets van dat alles. Als we alleen het evangelie van Johannes zouden hebben, dan was er vermoedelijk nooit één kerststalletje gemaakt! Johannes geeft geen verhaal, geen geboortegeschiedenis. Het lijkt dan ook een beetje vreemd om op eerste kerstdag het eerste hoofdstuk van Johannes te lezen en niet uit Lucas of Mattheüs.

Het vreemde en op het eerste gezicht diepzinnige verhaal van Johannes is bij nader inzien eigenlijk heel eenvoudig. Hij vat het hele kerstgebeuren samen in één zin: 'Het woord is vlees geworden.' Vier – vijf woorden is genoeg! Het woord is mens geworden. Zo eenvoudig is het. Wat God tot ons mensen te zeggen had, was al duidelijk geworden in de geschiedenis van Israël in het Oude Testament en verwoord door de profeten. Johannes laat er geen misverstand over bestaan dat nu de tijd vervuld is. Wat God ons mensen te zeggen heeft, is in Jezus Christus werkelijkheid geworden. Gods woord is vlees geworden.

Zo simpel is het en tegelijk staan we hier voor het grootste geheim uit de mensengeschiedenis, het grote mysterie, de realiteit van het kerstgebeuren, het wonder van Gods openbaring in de geboorte van een mensenkind! God onder ons, Immanuël. In Jezus' geboorte ging Gods vaderhart voor ons open! 'Midden in de winternacht ging de hemel open.' Kan het zo eenvoudig zijn? Een God die zich niet opsluit in zijn hemel en van daaruit zijn geboden naar de aarde stuurt? God geeft zichzelf door mens te worden.

Dat is de ware eenvoud over Jezus en de ware eenvoud over God. God is liefde. Hij geeft zichzelf zonder voorbehoud en zonder verwijten. Hij accepteert ieder mens zoals die is. Hij is een God van vergeving en verzoening. Hij is het Licht dat in de duisternis kwam om ons te bevrijden van dood en zonde. Zoals er geen leven op aarde mogelijk is zonder het licht van de zon, zo is de liefde van God het ware Licht in een wereld vol duisternis, zinloosheid en dood.

Het kerstfeest brengt ons weer terug bij die waarheid, bij onze oorsprong, bij de zin en het doel van ons leven. We mogen ons vasthouden aan

zijn woord, dat door de komst van Jezus is uitgesproken over de aarde en uitgezaaid in ieder mensenhart: 'Jij bent mijn welbeminde', ook vier woorden: 'Jij bent mijn veelgeliefde.' Die twee zinnen: 'het woord is vleesgeworden' en 'jij bent mijn veelgeliefde' vallen samen in de geboorte van het kind Jezus. Gods liefdesverklaring geldt ieder van ons en is in het kind van Bethlehem aan het licht gebracht, tastbaar geworden, vleesgeworden, mens geworden!

Kerstmis, feest van licht, genade en waarheid. Daar gaat het over. Het is het geschenk van de eeuwige, ongeziene en barmhartige God aan zijn schepselen, die Hij mateloos bemint. Zijn liefde kent geen grenzen! Alle reden om feest te vieren. En dat doen we uitbundig, ieder jaar weer met al de glitter en glamour die daarbij horen. We koesteren dit feest. We warmen ons aan de lichtjes, de geuren, de kleuren en de klanken om ons heen. Even wanen we ons in een wereld van vrede en geluk. Voor veel mensen hét familiefeest bij uitstek, je verbonden voelen met elkaar en elkaar vrede en geluk toewensen.

Voor anderen zijn het moeilijke dagen. Vrede en geluk zijn ver te zoeken; eenzaamheid en verdriet, ziekte, armoede of haat en geweld beheersen hun leven. Wat is er eigenlijk van terechtgekomen van die engelenzang, in die eerste kerstnacht uitgezongen over de aarde, 'Eer aan God en vrede op aarde aan alle mensen'? Die boodschap is een uitnodiging om ermee aan de slag te gaan, het is in onze handen gelegd. Wij mensen moeten het waarmaken.

Kent u het verhaal over die soldaat, die terugkeert uit de oorlog en onderweg is naar huis? Een waar gebeurd verhaal. Het is aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. Ons land is eindelijk bevrijd. Lichamelijk kapot en geestelijk gebroken en wanhopig is een soldaat onderweg naar huis. Eindelijk kan hij de terreur achter zich laten. Even rust hij uit aan de kant van de weg, zijn hoofd diep weggedoken onder zijn armen; alom verwoesting en dood om hem heen. Als hij zijn hoofd opricht, ziet hij naast zich een kruisbeeld. Het corpus is verminkt door het oorlogsgeweld, de twee handen van Jezus ontbreken. Met witgekalkte letters heeft iemand onderaan op de sokkel geschreven: ik heb geen andere handen dan jouw handen. De boodschap is duidelijk!

Enkele dagen geleden hoorde ik op de radio een presentator in de vroege ochtend zeggen: 'Over een paar dagen is het Kerstmis. Waar ging dat ook al weer over? Een kind, geboren in een stal, en vrede op aarde aan alle mensen? Zucht u maar eens diep, als u straks de deur uitgaat.' Over dat laatste moest ik even nadenken: zucht maar eens

diep... Ze gaf er verder ook geen uitleg bij. Dat moet ieder voor zich maar uitmaken, zal ze gedacht hebben.

Voor mij kon het op twee manieren bedoeld zijn: laat die boodschap van vrede nog maar eens diep tot je doordringen, zuig het maar eens flink op! Of het zuchten kon betekenen: er is nog zo weinig van terechtgekomen; het is eigenlijk vechten tegen de bierkaai, er gaat nog zoveel mis in kerk en wereld. Maar toch, we moeten het vertrouwen in de goedheid van de mens nooit opgeven! Kerstmis is het weerbarstige geloof, tegen alle bierkaaien en journaals in, dat het Licht niet te vernietigen is. Het geloof dat een mens, u en ik en ieder ander, in staat is om het eeuwige duister om ons heen te verlichten en te helpen dragen.

‘Vreest niet’ zegt Jezus, ‘Ik ben met u, alle dagen!’ Ook na kerst. Mooie feestdagen!

(Kerstmis 2011)

Johannes 1,29-34

‘Zie het lam Gods dat wegdraagt de zonden van de wereld’, zegt Johannes de Doper als hij Jezus naar zich ziet toekomen. Jezus is het lam van God. Wat bedoelt Johannes met die uitdrukking? In deze overweging wil ik daar even met u bij stilstaan – met de uitdrukking ‘lam Gods’ wordt aangeduid in welk perspectief we deze mens Jezus moeten plaatsen, namelijk in zijn rol, in zijn roeping als offerlam omwille van het wegdragen van de zondigheid van de wereld.

Bij Mattheüs (Matt. 3,13-17) zagen we Jezus in de rij staan wachten om gedoopt te worden door Johannes. Jezus’ doop in de Jordaan is het begin van zijn openbaar leven, en hij kiest ervoor solidair te zijn met alle zondige mensen. Jezus zelf is zonder zonden en toch wil hij zich laten dopen. Van meet af aan maakt Jezus duidelijk een keuze voor de weg van de deemoed door zich aan te sluiten bij de zondaars. De toon is gezet: ook hij wil zich laten onderdompelen in het water – om er als een herboren mens uit op te stijgen. Hij maakt zich een met hen. Onderdompeling in het water en het opstijgen daaruit zijn een voorafbeelding én bevestiging van Jezus’ opdracht.

In dit evangelie horen we hoe Johannes, die gezonden is om mensen met water te dopen, getuigt dat hij de Geest als een duif op Jezus

heeft zien neerdalen. Jezus' latere aanvaarding van lijden, dood én opstanding is de uiterste consequentie van die aanwezigheid van de Geest, omwille van het wegdragen van de zonden der wereld. Het is Jezus' roeping om als lam van God de weg van deemoed te gaan.

Het kost ons soms best moeite om te geloven dat God zijn aanwezigheid kenbaar wil maken in de deemoed en zelfontlediging van één man, Jezus van Nazareth. Die Jezus kiest niet voor macht, succes en populariteit. Hij gaat een andere weg, verborgen, machteloos en onaanzienlijk. Voor God tellen nu eenmaal andere wetten. Johannes zegt het: ik zag de Geest uit de hemel neerdalen en op Jezus blijven.

Door de deemoed van deze mens Jezus gaat opnieuw de hemel open. Door deze mens Jezus wordt ons een nieuwe toekomst aangezegd. God maakt een nieuwe afspraak met de mensheid: Ik ga een nieuw verbond met jullie sluiten; in deze Jezus verbind Ik mij opnieuw én voorgoed met de aarde en al haar bewoners. Je zou kunnen zeggen: God gaat een liefdesverbond met ons aan, zoals een huwelijk. De profeet Jesaja verwoordt dat ook uitdrukkelijk zo in zijn toekomstvisioen:

Gij zult niet meer heten 'de verlatene',
uw land niet meer 'woestenis',
maar gij zult heten 'mijn welbeminde', uw land 'gehuwde' ...
zoals een jongen zijn meisje huwt, zo zal Hij u huwen
en zoals een bruidegom zich verheugt in zijn bruid,
zo zal God zich verheugen in u! (Jes. 62,4-5)

Deze oude beelden houden een liefdesverklaring in én een toekomstperspectief. In de persoon van Jezus van Nazareth gaan die oude woorden, toegezegd aan het Joodse volk, in vervulling. Die toezegging is echter niet alleen bedoeld voor de bewoners van Israël, maar voor de bewoners van heel de aarde, voor de mensheid als geheel. 'Ik maak u nu ook tot een licht voor de heidenen, zodat mijn heil tot de grenzen der aarde zal gaan' is de voorspelling van de profeet Jesaja (Jes. 49,6). Israël bestaat niet omwille van zichzelf, maar zijn uitverkiezing is de weg waarlangs God bij alle mensen wil komen. De kern van de zending van Jezus is universeel.

Door te spreken over 'het lam Gods dat wegdraagt de zonden van de wereld' is meteen aan het begin van Jezus' optreden duidelijk waar het om gaat: heel de wereld te verlossen van haar zondigheid. Jezus staat aan het begin van dit proces. We zijn er nog lang niet. Ook wij, mensen van de eenentwintigste eeuw, zijn geroepen om zijn weg te gaan.

‘Ik ben de weg, de waarheid en het leven’ (Joh. 14,6) is een uitspraak van Jezus, waarmee hij zich niet op een voetstuk wil plaatsen, integendeel, hij wil daarmee een weg aanduiden, die voor elk mens is te gaan en die bedoeld is voor zijn bevrijding en geluk.

En dat is een proces, een moeizaam proces, zeker! Niets menselijks was en is aan Jezus vreemd. Hij was immers een van ons, een mens van vlees en bloed. Iemand die ook gehuild heeft, die in geloof zijn weg is gegaan, weerloos, kwetsbaar, deemoedig en moedig. Die ook af en toe het alleen-zijn opzocht om in stilte te bidden tot zijn hemelse Vader, om inzicht en helderheid te krijgen over zijn roeping. Wij zijn bedoeld zoals hij.

‘Kom en volg mij’ is de oproep van Jezus aan ieder van ons. Laten we onze blik dan op hem richten. Jezus is het onvervangbare venster geworden op het mysterie van Gods aanwezigheid. Zo mogen en moeten we hem ook benaderen, in een houding van eerbied en verstillings. En niet in een sfeer van welles-nietes. Het Jezus-verhaal is geen discussienota, maar een uitnodiging om ons door zijn blijde boodschap te laten raken. Als je lang naar deze rechtvaardige kijkt, niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, dan kijk je naar het beste en het diepste in jezelf.

Hij heeft aan het licht gebracht wat wij ten diepste als mogelijkheid in ons dragen, namelijk om voor elkaar beeld te worden van Gods menslievendheid. Hij heeft laten zien dat het kan, hoe het óók kan; zonder geweld, zonder anderen te kleineren, niet afhaken als het moeilijk wordt, geen kwaad met kwaad vergelden, trouw blijven aan het kostbaarste dat een mens in zich heeft: zijn of haar talent om lief te hebben. Jezus ging daarin tot het uiterste en hij heeft zijn roeping ten volle waargemaakt; een mens is hij naar Gods hart.

Terecht hebben we hem de titel Zoon van God gegeven. Ook wij zijn geroepen Gods geliefde zonen en dochters te worden. Ja ondanks al onze fouten en tekorten ziet God u en jou en mij zoals geen mensenoog ons vermag te zien; je bent al... Gods geliefde!

Johannes 2,1-12

Een van de eerste dingen die Jezus doet, is de gang naar een bruiloftsfeest. Het is niet toevallig dat Johannes dit verhaal van de bruiloft – een liefdesverbond – aan het begin van Jezus’ optreden vermeldt. Johannes wil ons namelijk meteen op het juiste spoor zetten.

Door de komst van de mens Jezus in ons midden wordt ons een nieuwe toekomst aangezegd. God maakt een nieuwe afspraak met de mensheid: in deze Jezus verbind Ik mij opnieuw én voorgoed met de aarde en al haar bewoners. Je zou kunnen zeggen: God gaat een liefdesverbond met ons aan, zoals een huwelijk.

Een bruiloft brengt mensen bij elkaar om te vieren dat er verbondenheid en liefde tussen hen bestaan. Die verbondenheid en liefde bestaan er ook terdege tussen God en de mens. Om dat aan de mensen te laten zien is Jezus op de aarde gekomen. De aarde en de hemel horen bij elkaar.

Bij een bruiloft horen gezelligheid en harmonie, vreugde en saamhorigheid, goed eten en goed drinken. Maar wat als de wijn op is? Alle kans, dat de feeststemming er behoorlijk onder lijdt. 'Ze hebben geen wijn meer,' fluistert Maria Jezus in het oor. Maria wil dat Jezus iets doet om de feestvreugde te redden, want wat is een feest zonder wijn? Jezus twijfelt of dit wel het moment is om iets van zijn glorie te tonen. 'Doe maar wat hij u zeggen zal,' zegt Maria vol vertrouwen tegen de bedienden.

Dan verandert Jezus' aanvankelijke aarzeling in de zekerheid dat Maria's opmerking een teken is. 'Vul deze kruiken maar met water, tot de rand toe,' zegt Jezus. Het waren zes kruiken van ieder honderd liter. 600 liter water verandert in 600 liter wijn! Een wijnkelder vol! Het feest is gered. Het feest is niet in het water gevallen, dankzij het optreden van Jezus.

Wat toont ons dit verhaal nog meer? Het water, dat is onze aarde, de wijn de liefde van God. Onze aarde is het feest dat in het water dreigt te vallen. Want wat is een feest zonder wijn? Wat is een aarde zonder God? Onze aarde zal pas een feest zijn, tot zijn recht komen, in verbondenheid met de hemel, wanneer God alles zal zijn in allen.

Johannes zet met dit verhaal een venster open dat ons zicht geeft op een nieuwe toekomst, waarvoor Jezus zijn leven gaat geven: de wijn symboliseert ook het bloed dat vergoten gaat worden aan het kruis op Golgotha. Het bloed van Jezus is de kostelijke wijn die tot in zijn dagen bewaard is. Wat God beoogde in het eerste verbond met het uitverkoren volk van Israël, is pas ten volle gelukt in Jezus. Er is een mens naar Gods hart opgestaan, eindelijk!

We gedenken het steeds weer als we eucharistie of avondmaal vieren. Het is de viering van Gods verbond met ons mensen. Dit kan alleen zichtbaar worden in onze onderlinge verbondenheid. We vieren het in de vorm van een maaltijd zoals op een bruiloft. Er komt ook wijn aan te pas. Het brood en de wijn herinneren ons aan zijn gebroken lichaam en vergoten bloed: zij symboliseren Jezus' levenshouding van zelfgave tot het einde toe.

Zo'n levenshouding maakt ook ons tot mensen naar Gods hart. 'Wie in deze wereld zijn leven haat, behoudt het voor het eeuwige leven' (Joh. 12,25) is een uitspraak van Jezus waarin hij aangeeft dat de ultieme vervulling van ons leven gelegen is in God. Dit geloof eist onze hele persoon op! Wat komt ervan terecht in ons leven? Slaan we deze goede raad in de wind en waaien we met alle winden mee? Welke koers varen we eigenlijk?

We lijken wat dat betreft als christen-gelovigen het tij tegen te hebben. Velen haken af, denken dat het zonder geloof en kerk ook wel kan. Sommigen zoeken een ander geestelijk dak, terwijl anderen een gevoel van paniek bekruipt: hoe lang zullen we dit nog volhouden? Zijn wij zo ongeveer de laatsten die het licht uitdoen?

Ik denk dat het niet zover zal komen, want wat is het geheim van een gelovige, van een geloofsgemeenschap? Niet de gespierde taal, niet de ijzeren zekerheden, niet de dogma's, niet de waarheid in pacht, niet de geoliede organisatie, ook niet de populariteit of aantrekkelijkheid. Nee, het geheim van de gelovige is zijn of haar afhankelijkheid van Gods liefde! En die blijft tot in eeuwigheid. Het is de enige koers die veilig is: geworteld en gegrond te zijn in de liefde van God.

O zeker, we leven niet altijd op de hoogste toppen van geloofsvreugde. Het is in het leven van een gelovige soms ook 'de wijn is op', in dagen van strijd, eenzaamheid of verdriet. Dit alles is aan God bekend. Hij vraagt je alleen het met Hem te delen. Want de smart met Hem gedeeld is halve smart. En de vreugde met Hem gedeeld is dubbele vreugde.

Verlies dan jezelf gaandeweg in het leven,
verlies jezelf in het gebed, laat los jezelf
en al je belangen; je hartstocht, je driften,
verlies jezelf in God – en je zult vinden
waar je voor leeft: je werkelijke ‘ik’ is in God.
Verlies jezelf in de overgave aan het Mysterie
van Gods volkomen liefde.
Verlies jezelf in deze contemplatie en je zult vinden
de grootste schat, dit geheim:
God heeft zich allang verloren aan jou!

Met toestemming van de uitgever overgenomen uit *Jij die mij op handen draagt. Stilte en gebed*. Wim Jansen, Kok, Kampen 2000, pag. 89.

Johannes 2,13- 21

In dit verhaal horen we een hele andere kant van Jezus’ persoon: Jezus wordt boos!

Het joodse paasfeest nadert en Jezus is met zijn leerlingen in Jeruzalem aangekomen om dat te vieren, het Pascha. Dat feest wordt ieder jaar gevierd om God te bedanken voor de bevrijding uit de slavernij in Egypte. In de joodse traditie is het gebruikelijk dat die dankbaarheid gepaard gaat met het ceremonieel slachten en eten van een offerdier. Dat offerdier, bij voorkeur een lam, moet 1 jaar jong zijn, zonder gebreken en van het mannelijk geslacht. In de week vóór het paasfeest dient iedere gelovige Jood een offerdier in huis te nemen.

Er wordt dus in Jeruzalem druk gehandeld in offerdieren. Bij het binnengaan van de tempel treffen Jezus en zijn leerlingen een enorme bedrijvigheid aan, een bende kun je wel zeggen; overal schapen en runderen en duiven. Het is er een drukte van jewelste en iedereen probeert zijn handeltje aan de man te brengen. Het gaat er luidruchtig aan toe en er wordt grof geld verdiend. De tempel – eigenlijk een gewijde plek van stilte, gebed en eredienst aan God – is omgetoverd tot een markthal!

Bij het zien van deze chaos bedenkt Jezus zich geen moment. Dit is je reinste heiligschennis! Hij pakt wat stukken touw, maakt er een zweep van en drijft iedereen naar buiten, ook de dieren en de geldwisselaars. Hij veegt het geld van de tafels en gooit ze omver. Jezus is woedend: ‘Jullie maken van het huis van mijn Vader een markthal! Wegwezen!’

Zo zien we Jezus niet vaak. Hij kon zich echt boos maken en dat is even schrikken. We hebben daar misschien wat moeite mee. We houden onszelf liever een ander beeld van Jezus voor ogen: de lieve Jezus, geduldig, begrijpend en alles-vergevend. Liever het beeld van de goede herder dan een gewoon mens die zich kwaad maakt en iedereen de stuipen op het lijf jaagt. En toch doen we de persoon van Jezus geen recht als we de feiten verdoezelen; de evangeliën geven ons een compleet beeld van Jezus. Jezus is de God-mens, en dus ook volledig mens met echte menselijke eigenschappen. Je boos maken over dingen die niet kloppen is heel menselijk, daar kunnen we allemaal van meepraten. Ook Jezus was mens zoals wij.

Maar Jezus liet zich niet meeslepen door boosheid. Hij liet niet toe dat woede hem de baas werd. Jezus maakte zich niet vaak boos maar als het gebeurde, ging het altijd om dezelfde reden: schijnheiligheid, onwaarachtigheid, misbruik van de godsdienst! Denken we maar aan zijn oprechte boosheid over de schijnheilige houding onder farizeeën en schriftgeleerden:

Julie huichelaars, jullie lijken op witgepleisterde graven,
van buiten mooi maar van binnen vol onreinheid en bederf.
(Matt. 23,26)

Jezus gaat tekeer tegen uiterlijke schijn, tegen zich vroom voordoen. Hij kan niet verdragen, dat mensen godsdienstigheid misbruiken om zich beter voor te doen dan ze zijn of om er materieel beter van te worden. Zo'n 'geloof' is puur bedrog. En nu deze puinhoop in de tempel. Het is je reinste heiligschennis.

We kunnen ons best voorstellen dat die mensen in de tempel van Jeruzalem dat niet zomaar pikken. Ze vragen dan ook om verantwoording: 'Welk teken kunt u ons laten zien, dat u dit doen mag?' Waarop Jezus een raadselachtig antwoord geeft: 'Breek deze tempel af en in drie dagen zal ik hem doen herrijzen.' Dat antwoord klinkt in de oren van de omstanders als complete wartaal. 'Zesenveertig jaar is aan deze tempel gebouwd en u zult hem in drie dagen weer opbouwen?'

Jezus echter spreekt over de tempel van zijn lichaam. Zijn menselijk lichaam is het huis waar God woont, het is de tempel van de heilige Geest. Die tempel kun je afbreken, maar niet God zelf. Dit lichaam heeft alleen waarde als daarin de aanwezigheid van God oplicht. De tempel, je lichaam, is niet het belangrijkste; de God die woont in de tempel van

je lichaam, die moet centraal staan. Ons lichaam is de tempel van de heilige Geest. Dat is de werkelijkheid van de persoon van Jezus, de mensgeworden liefde van God zelf. Het is ook de waarheid van ieder mens. Dat wil Jezus aan de mensen duidelijk maken.

Het is goed om eens rond te kijken in de tempel van ons eigen leven, ons van tijd tot tijd af te vragen, wie of wat er in die tempel centraal staat. Waar draait het allemaal om in mijn leven? Gaat het om de tempel (om mijzelf dus) of om God (de heilige Geest die in de tempel woont)? Brandt er in mijn tempel een licht, dat de anderen kunnen zien en aanstekelijk werkt, bij hen het verlangen oproept om ook de God van dat licht te leren kennen? Kan ik elke dag met een gerust hart zeggen: 'Jezus mag nu in mijn tempel komen. Hij zal mij bezig vinden met opruimen wat er in mijn tempel niet thuis hoort en afbreken wat verkeerd is.' Jezus navolgen is een levensopdracht aan ieder van ons. Maak daar nu al een begin mee... dan zal Ik in jouw tempel wonen, jij zult mijn welbeminde zijn en zie, Ik maak alles nieuw! Dat is Gods belofte en Hij maakt zijn belofte altijd waar!
Amen.